

Asia: VN/7747/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi yleistukilain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Yleistukilaki

Yleinen näkemyksenne työskentely- ja asumisaikavaatimuksen asettamisesta tavanomainen yleistuen saamisen edellytykseksi

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue näkee esitetyllä työskentelyvaatimuksella olevan työmarkkinoille ohjaava vaikutus.

- **Tavanomaisen yleistuen saamisen edellytykseksi asetettaisiin vaatimus työttömyysturvalain mukaisen työssäoloehdon täyttämisestä. Näkemyksenne työskentelyvaatimuksesta**

Esitetty työskentelyvaatimus ohjaa maahanmuuttaneita tavoittelemaan mahdollisimman nopeaa työllistymistä. Kotoutujan työllistyminen voi kuitenkin olla haastavaa (esimerkiksi puutteellisen suomen kielen taidon vuoksi) eikä työssäoloehdon täyttäminen ole siten välttämättä helppoa eikä vain yksilöstä kiinni oleva asia.

- **Vaihtoehtoisesti tavanomaisen yleistuen edellytykset voisi täyttää kolmen vuoden asumisella Suomessa. Näkemyksenne asumisaikavaatimuksesta**

Mikäli kotoutuminen ei ole edennyt siten, että henkilö voisi täyttää yleistuen edellytykset riittävällä suomen kielen taidolla tai työssäoloehdon kautta, saattaa taustalla olla piileviä yksilöllisiä syitä, joiden vuoksi eteneminen kotoutumisessa on normaalia hitaampaa. Pitkäaikaistyöttömyys koskee maassamme myös muita kuin maahanmuuttajia. Voidaan nähdä perusteltuna, että tietyn aikarajan puitteissa eri syistä työttömänä olevien henkilöiden tulotaso asettuu keskenään samalle tasolle.

Yleinen näkemyksenne kielitaitoa koskevista poikkeuksista työskentely- ja asumisaikavaatimuksen soveltamiseen

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue näkee esitetyt poikkeukset kannatettavina. Poikkeuksissa on huomioitu lähtökohtia siirtyä kohti suomalaista työelämää sekä integroitua yhteiskuntaan. Mikäli

maahanmuuttaneella on riittäväksi katsottava kielitaito tai työhistoriaa vähintään täyttyneen työssäoloehdon verran, voidaan hänen kotoutumisensa katsoa olevan sellaisessa tilanteessa, ettei erillistä kannustinvaikutusta tarvita.

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, jonka äidinkieli on suomi, ruotsi tai saame. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

Poikkeus on perusteltu ja kannatettava.

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka on osoittanut riittävän suomen tai ruotsin taidon (Eurooppalaisen viitekehyksen mukainen B1.1 taso) kielen kahdella osa-alueella. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

Riittävä suomen tai ruotsin kielen taito on yksi tärkeistä kotoutumisen tavoitteista. Kielen osaaminen mahdollistaa osaltaan siirtymisen eteenpäin työmarkkinoille. Kannustinvaikutusta kielen oppimiseen ei tarvita, jos henkilö on jo osoittanut saavuttaneensa kotoutumisen kielitaitovaatimuksen.

- **Esityksessä on arvioitu, että suurin osa osoittaisi kielitaitonsa kotoutumiskoulutuksesta saatavalla todistuksella. Lisäksi mahdollistettaisiin maksuton keskitason YKI-tutkinnon suorittaminen. Näkemyksenne kielitaidon osoittamisen tavoista**

Kielitaidon testauksen yhdenmukaistaminen kotoutumiskoulutuksesta saatavan todistuksen kautta nähdään positiivisena asiana. Mahdollisuus maksuttomaan keskitason YKI-tutkinnon suorittamiseen on myös kannatettava uudistus kielitaidon osoittamiseen, sillä osallistumisen mahdollisuus ei ole kiinni osallistujan taloudellisesta tilanteesta.

- **Kielitaidon osoittamisen tavat määritettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Näkemyksenne tätä koskevan asetuksen anto- ja muutoksen antamisesta**

Ei lausuttavaa

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka vamman tai muun vastaavan syyn takia voi osoittaa kielitaitoaan. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

Tämän poikkeuksen soveltamisen osalta tarvitaan selkeät ohjeet, missä tilanteissa näin voidaan toimia ja millaisia dokumentteja asiakkaan tilanteen todentamiseksi tarvitaan (esim. lääkärinlausunto).

- **Esityksen toimeenpanoon liittyy sekä Kelan että työvoimaviranomaisen toimivaltaan kuuluvia asioita. Näkemyksenne toimeenpanoprosessin toimivuudesta**

Tämän aiheen osalta työllisyysalueellamme ei ole erityistä huolta. Eri viranomaisten toimivaltaan kuuluvat asiat saadaan kuntoon ennen lain voimaantuloa.

Näkemyksenne yleistukilain 8 §:n mukaisen ulkomaalaista koskevan rajoituksen muuttamisesta tilapäisen suojelun oleskeluluvalla maassa olevien osalta

Ei lausuttavaa.

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki

Näkemyksenne palveluun pääsemisen takuuajasta

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue näkee palveluun pääsemisen takuuajan asiakkaan näkökulmasta erittäin positiivisena asiana. Tämä varmistaa myös työllisyysalueiden toimintaa. Kuntatalouden realiteetit saattavat kuitenkin aiheuttaa haasteita palveluiden toteuttamisesta takuuajan puitteissa.

Näkemyksenne takuuajan kuluessa tarjottavista palveluista

Asiakkaan yksilöllinen tilanne vaikuttaa siihen, mikä palvelu on hänelle sopivinta. Yleensä kotoutumisen alussa riittävän kielitaidon saavuttaminen on kuitenkin edellytys sille, että työnhakija pystyy hyödyntämään muita mahdollisia palveluja.

Näkemyksenne takuuajan toteutumisen valvonnasta

Valvonta varmistaa palveluiden toteutumista eri työllisyysalueilla ja siten myös asiakkaiden oikeusturvaa.

Laki yleisistä kielitutkinnoista

Näkemyksenne maksuttoman keskitason YKI-tutkinnon suorittamisen mahdollistamisesta

Maksuttomuus edistää kotoutujien osallistumista keskitason YKI-tutkintoon, sillä maksuttomuuden myötä YKI-tutkinnon suoritus ei ole kiinni yksilön taloudellisesta tilanteesta.

Esityksen vaikutukset ja perustelut

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista kotoutumisen kannusteisiin

Esityksen voidaan nähdä kannustavan kotoutumiseen sekä suomalaiseen työelämään ja yhteiskuntaan integroitumiseen.

Näkemyksenne esityksen taloudellisista vaikutuksista

Vaikka julkisen talouden menojen katsotaan vähentyvän, voi rahoitukseen riittävyyden epävarmuus luoda työllisyysalueille haasteita järjestää kotoutumiskoulutuksia riittävän usein ja laadukkaina. Tämä saattaa nousta ongelmaksi erityisesti pienillä työllisyysalueilla. Pitkien välimatkojen vuoksi työllisyysalueiden välinen yhteistyö esimerkiksi etäyhteyksin toteutettavien koulutusten muodossa ei välttämättä ole toivottavat oppimistulokset huomioiden toimivaa vaikkapa luku- ja kirjoitustaidon koulutusten osalta.

Näkemyksenne esityksen muista vaikutuksista

Ei lausuttavaa.

Näkemyksenne esityksen suhteesta perustuslakiin sekä EU-lainsäädännön ja muiden kansainvälisten velvoitteiden vaatimuksiin

Ei lausuttavaa.

Voimaantulo

Näkemyksenne esityksen voimaantulosta

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue näkee käytettävissä olevan riittävästi aikaa esitykseen voimaantuloon varautumiseen. Työllisyysalueille tulee varmistaa riittävä ohjeistus voimaantuloa varten.

Kotoutumistuki ja palveluun pääsemisen takuu aika koskisivat tilanteita, joissa henkilö muuttaa Suomeen ehdotetun lain tultua voimaan. Näkemyksenne tästä siirtymäsäännöksestä

Siirtymäsäännön on selkeä ja kannatettava.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Muuta lausuttavaa esityksestä.

Ei lausuttavaa.

Haukimäki Anne
Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue